

Nr 265.

Av fru Boman och herr Nilsson i Bästekille, *angående skärpt tuberkuloskontroll av skolornas lärarpersonal.*

I den av Kungl. Maj:t utfärdade stadgan för barnavårdsanstalter (SFS 506:45) samt i de råd och anvisningar angående hälsokontrollen, som socialstyrelsen utgivit i anslutning härtill, finnas bestämmelser om att varje i daghemmet tjänstgörande person, även tillfälliga vikarier, skola förete intyg om lungröntgenundersökning. Personalens hälsotillstånd skall också stå under fortlöpande kontroll. Denna bör bl. a. bestå i en förnyad undersökning varje år, varvid särskilt avseende fästes vid frihet från smittosamma sjukdomar, särskilt tuberkulos. Vid minsta misstanke på sistnämnda sjukdom skall röntgenundersökning utföras. En kontroll av personalens hälsotillstånd mellan de periodiska undersökningarna är påkallad så snart någon företett sjukdomssymptom. Daghemmets läkare avgör, huruvida den sjuke må fortsätta sitt arbete eller om detta måste avbrytas till följd av sjukdomen. Den ansvarige läkaren skall också övertyga sig om att risk för smittofara ej längre föreligger innan sjukskriven person tillåtes återtaga sitt arbete å daghemmet.

För personal å daghem finnas sålunda föreskrifter om periodisk kontroll av hälsotillståndet, speciellt vad beträffar tuberkulos. Motsvarande föreskrifter finnas dock icke för lärare eller annan personal, anställd vid folkskolor eller högre läroanstalter.

I fråga om skärpt tuberkuloskontroll av skolornas lärarpersonal framhöll chefen för ecklesiastikdepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet i samband med avlåtandet av Kungl. Maj:ts proposition nr 193 till 1944 års riksdag angående rationalisering och utbyggnad av skolhälsovården m. m., att frågan huruvida tuberkulosundersökning av lärarpersonal borde göras obligatorisk torde framdeles upptagas till prövning. Därvid borde bl. a. också den frågan beaktas, vilka påföljder en underlåtenhet att ställa sig meddelade föreskrifter till efterrättelse skulle medföra. I sin skrivelse den 2 juni 1944 nr 319 med anledning av nämnda proposition underströk riksdagen för sin del vad departementschefen sålunda anfört. Riksdagen erinrade om att bifall till propositionen komme att innebära att samtliga folk- och småskollärare ävensom ämneslärare vid högre skolor syntes komma att undergå tuberkulosundersökning vid inträdet på lärarbanan. Detta ansåg dock icke riksdagen tillräckligt utan ansåg att som slutmål

borde uppställas en obligatorisk periodiskt återkommande tuberkulosundersökning för samtliga lärare vid barn- och ungdomsskolor. Riksdagen, som hade inhämtat att frågan om obligatorisk tuberkuloskontroll för lärare vore under övervägande, framhöll till sist vikten av att denna fråga inom en snar framtid vann sin lösning.

Skolöverstyrelsen överlämnade med anledning härav år 1947 en inom styrelsen verkställd utredning med förslag om skärpt tuberkuloskontroll av skolornas personal till ecklesiastikdepartementet. I underdånig skrivelse hemställde skolöverstyrelsen år 1949 att Kungl. Maj:t måtte för budgetåret 1950/51 utverka ett förslagsanslag av 850 000 kronor till tuberkuloskontroll av skolpersonal. Ingen av ifrågakvarande framställningar har föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Denna fråga har således ännu icke vunnit en tillfredsställande lösning. Samtliga elever i skolorna undersökas noggrant upprepade gånger under skoltiden, men de föreskrifter som gälla för att förhindra tuberkulös smitta från lärare till elev anse vi icke tillfyllest. För elever vid folkskole- respektive småskoleseminarier och för provårskandidater är tuberkuloskontrollen ordnad på ett tillfredsställande sätt. Nu gällande bestämmelser angående hälsokontroll vid anställning av lärare äro däremot något varierande för olika befattningshavare, men direkta föreskrifter om läkarintyg, som är baserat på lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering), förefinnas icke.

Vad gäller tuberkuloskontrollen av tjänstgörande lärare finnes blott föreskrivet att skolläkaren skall vidtaga erforderliga åtgärder till förebyggande av smittosamma sjukdomar bland lärare, lärjungar och övrig skolpersonal. (SFS 585/44 6 mom. c., samt läroverksstadgan § 158 mom. le.) Bestämmelserna föreskriva dessutom skyldighet för lärare, som vet sig lida av eller hava lidit av lungtuberkulos, att snarast underrätta skolläkaren därom. (SFS 589/44 § 31 a samt läroverksstadgan § 135 mom. 6.)

Vikten av att åtgärder i tuberkulosförebyggande syfte vidtagas styrkes av de uppgifter angående frekvensen av tuberkulossjukdom hos lärare och annan personal vid skolor, som omfattas av den statliga och statligt understödda skolhygieniska verksamheten, som ovannämnda utredning om skärpt tuberkuloskontroll av skolornas personal framlagt. Under läsåren 1944/1945 och 1945/1946 inträffade inom folkskolor och högre folkskolor 57 fall av tuberkulos bland lärare och vid de högre skolorna 8 fall. Vid en folkskola i Kronobergs län smittades år 1943 icke mindre än åtta pojkar i åldern 12—14 år av sin slöjdlärare. Ett liknande fall inträffade år 1945 vid en folkskola i Norrland, då en extra lärare under ett förordnande på 2½ månad smittade en lärare och 16 elever med tuberkulos.

Under de sista åren ha vid allmänna skärmbildsundersökningar ett flertal tuberkulosfall hittats bland skolpersonal. Då det förekommer att sådan personal vägrar att underkasta sig denna undersökning, finna vi i likhet

med vad riksdagen redan uttalat föreskrifter om obligatorisk periodisk tuberkuloskontroll av personal vid skolor och andra läroanstalter ytterst angelägna. Dessa föreskrifter böra gälla icke blott lärarpersonal utan även all annan personal som har kontakt med eleverna såsom personal vid skolbespisning, skolkuratorer, skolpsykologer, skolläkare, skolsköterskor, vaktmästare, städerskor, chaufförer på skolskjutsar m. fl.

Under år 1949 inträffade enligt uppgift i ett län tre fall av smittosam tuberkulos hos bilförare som haft hand om skolskjutsar. I anledning härav fäste skolöverstyrelsen i »Aktuellt» uppmärksamheten på § 4 i kungl. brev nr 346/1947, där det stadgas att skolskjutsarna skola ordnas på ett för barnens hälsa och säkerhet betryggande sätt. Skolöverstyrelsen betonade angelägenheten av att skolstyrelserna för skolskjutsar endast anlidade chaufförer, som på ett tillfredsställande sätt tuberkuloskontrollerats och som, så länge de äro anställda, regelbundet och lämpligen en gång om året undersökas med avseende på tuberkulos.

Ovannämnda förhållande anse vi styrka behovet av att den obligatoriska kontrollen kommer att gälla all till skolorna knuten personal.

I likhet med vad skolöverstyrelsen i sin förutnämnda utredning föreslagit anse vi att föreskrifterna böra vara så avfattade att inga befattningshavare av här nämnd art böra kunna erhålla förordnande vid skola på en termin eller därutöver, utan att förete läkarintyg, som bl. a. är baserat på en under de senaste tre månaderna utförd lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering). För kortare förordnande än en termin bör fordras självdeklaration enligt fastställt formulär där omständigheter, som äro av betydelse ur tuberkulossynpunkt, redovisas. På grundval av detta må det ankomma på den förordnande myndigheten att i varje särskilt fall bestämma om ovannämnt läkarintyg skall införas. Den periodiska tuberkuloskontrollen under hela tjänstetiden bör ordnas i form av lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering), helst med ett års mellanrum, men i kostnadsinskränkande syfte vilja vi förorda att den sker vartannat år. Om sjukdomssymptom uppträder under mellantiden bör naturligtvis vederbörandes hälsotillstånd omedelbart kontrolleras.

Då icke tillräcklig tillgång på transportabel skärmbildsapparat och röntgenteknici, som kunna medfölja de ambulerande apparaterna, nu lär förefinnas för att förlägga de regelbundet återkommande undersökningarna till skolorna utan stora svårigheter och kostnader, vilja vi förorda att skolornas personal i allmänhet undersöks å centraldispensärerna. Där så ske kan böra naturligtvis näraliggande sanatorier, lasarett och specialutbildade läkare i övrigt anlitas, ävensom ambulerande apparatur, där vederbörande dispensär disponerar sådan. Resultatet av undersökningen bör omedelbart meddelas vederbörande skolläkare.

Med stöd av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte företaga ny, skyndsamt utredning rörande tuberkuloskontroll av skolpersonal samt senast för 1954 års riksdag framlägga de förslag utredningen må föranleda.

Stockholm den 25 januari 1952.

Märta Boman.

Jöns Nilsson
i Bästekille.

Nr 266.

Av fröken *Elmén* och herr *Jonsson* i Järvsand, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Yrkesinspektionen: Avlöningar.*

(Lika lydande med motion i Första kammaren, nr 185.)

Stockholm den 21 januari 1952.

Brita Elmén.

Sigfrid Jonsson,
Järvsand.